

Sygn. akt I CSK 4162/22

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku G. spółki akcyjnej w W.

z udziałem A. P., J. P., Skarbu Państwa - Starosty Poznańskiego oraz O. S.A. w P.
(poprzednio P. S.A. w W.)

o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym 27 stycznia 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej A. P. i J. P. od postanowienia Sądu Okręgowego w
Poznaniu

z 17 grudnia 2021 r., sygn. akt XV Ca 695/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od skarżących na rzecz wnioskodawcy oraz uczestnika O. S.A. w P. kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) zł. z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca G. S.A. z siedzibą w W. domagał się stwierdzenia, że Skarb Państwa nabył w dniu 3 stycznia 1983 r. przez zasiedzenie bliżej opisaną służebność gruntową o treści służebności przesyłu obciążającą bliżej opisaną działkę nr [...] w G. objętą księgą wieczystą nr [...]. Postanowieniem z 14 grudnia 2020 r. Sąd Rejonowy stwierdził, że uczestnik postępowania P. S.A. z siedzibą w W. (obecnie O. S.A. z siedzibą w P.) nabył przez zasiedzenie z dniem 3 stycznia 2003 r. bliżej opisaną służebność gruntową o treści służebności przesyłu w zakresie niezbędnym do eksploatacji bliżej opisanych urządzeń przesyłowych.

Apelacja uczestników postępowania A. P. i J. P. została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 17 grudnia 2021 r. Uczestnicy A. P. i J. P. wnieśli skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, albowiem zaskarżone orzeczenie w stopniu oczywistym narusza przepisy prawa materialnego, a w szczególności art. 8 Konstytucji RP przez brak bezpośredniego zastosowania art. 64 Konstytucji RP oraz zastosowanie przepisu art. 292 k.c. w zw. z art. 285 k.c. w sposób sprzeczny z przepisami art. 2, art. 21 ust. 1-2, art. 31 ust. 2-3, art. 32 ust. 1-2, art. 37 ust. 1-2 i art. 64 ust. 1-3 Konstytucji RP przez stwierdzenie, że istnieje możliwość zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz osoby będącej przedsiębiorcą przesyłowym, a nie na rzecz osoby będącej właścicielem nieruchomości władnącej, podczas gdy z ustawy (art. 285 k.c.) wprost wynika, że służebność gruntowa może być ustanowiona wyłącznie na rzecz właściciela

nieruchomości władnącej i może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władnącej lub jej oznaczonej części, i jednocześnie nie istnieje żaden przepis ustawy, który by wprowadzał do systemu prawnego instytucję służebności gruntowej ustanawianej nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nakłada na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżący nie sprostali przytoczonym wymaganiom. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczyli się w zasadzie do zakwestionowania – niezgodnej, w ich ocenie, z wymienionymi we wniosku przepisami Konstytucji RP – wykładni przepisów o zasiedzeniu służebności gruntowej dopuszczającej nabycie - przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego służebności przesylu, tj. przed 3 sierpnia 2008 r.- w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesylu na rzecz przedsiębiorstwa przesylowego. Tymczasem to stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zaś istotnym argumentem są wyniki funkcjonalnej wykładni art. 285 k.c. (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, Nr 11, poz. 142; z 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn IC SN 2008, nr 10, s. 8; z 2 czerwca 2010 r., III CZP 36/10, OSNC 2010, Nr 12, poz. 163; z 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, OSNC 2011, Nr 9, poz. 99; z 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, Nr 12, poz. 139 i z 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC 2014, Nr 2, poz. 11, a także wyrok z 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08; postanowienia: z 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08; z 8

września 2006 r., II CSK 112/06; z 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08; z 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09; z 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 45; z 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11; z 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11, "Glosa" 2013, nr 1, s. 58; z 6 lutego 2013 r. V CSK 129/12; z 7 października 2016 r., I CSK 633/15; z 15 listopada 2016 r., III CSK 422/15; z 8 września 2016 r., II CSK 822/15 oraz z 9 listopada 2018 r., V CSK 502/17). Postanowieniem z 17 października 2018 r., P 7/17 (OTK 2018/59) Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP art. 292 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. jako podstawy nabycia przed dniem 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, w sytuacji, w której nie wydano decyzji o charakterze wywłaszczeniowym na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 z późn. zm.). Postanowieniem z 17 października 2018 r. (sygn. sprawy S 5/18), Trybunał Konstytucyjny zasygnalizował także Sejmowi i Senatowi istnienie uchybień w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności polskiego systemu prawnego, polegających na nieunormowaniu w ustawie stanów faktycznych korzystania z urządzeń przesyłowych usytuowanych na cudzym gruncie przed wprowadzeniem do systemu prawa służebności przesyłu. W tej sytuacji nie ma zatem podstaw do uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz wnioskodawcy oraz uczestnika O. Spółka Akcyjna z siedzibą w P. orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

